

страхування», затвердженим постановою правління Пенсійного фонду України від 25 листопад 2005 року № 22-1, для розгляду поданих уповомоченою особою документів та прийняття рішення за наслідками такого розгляду.

Підсумовуючи, варто зауважити, що для відносин юридичної відповідальності у праві соціального забезпечення характерним є те, що у них бере участь з однієї сторони суб'єкт, уповноважений на застосування санкцій, а з іншої – суб'єкт, наділений обов'язками у сфері соціального захисту. Лише у разі застосування заходів юридичної відповідальності за зловживання правом на соціальний захист другим суб'єктом відносин юридичної відповідальності у праві соціального забезпечення буде уповомочена у сфері соціального захисту особа (сім'я).

Список використаних джерел

1. Загальна теорія права : підручник / за заг. ред. М.І. Козюбри. К.: Ваіте, 2016. 392 с.
2. Стаховська Н.М. Відносини в праві соціального забезпечення: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.05. К., 2000. 21 с.
3. Про зайнятість населення: Закон України від 5 липня 2012 року № 1533-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 22. Ст.171.

Науковий керівник: д-р.юрид.наук, доцент Бориченко К.В.

Гапочка Володимир Миколайович

аспірант кафедри трудового права

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

БЕЗРОБІТТЯ ЯК ВИД СОЦІАЛЬНОГО РИЗИКУ: ПИТАННЯ СЬОГОДЕННЯ

Безробіття як соціальний ризик характеризується загрозою відсутності заробітку або інших передбачених законодавством доходів як джерела існування, а також економічними, організаційними й психологічними труднощами під час наступного пошуку безробітним підходящої роботи. Це не тільки економічне явище, як може видатися на перший погляд, а своєрідний синтез економіки, політики, моралі суспільства. Безробіття як негативне соціальне явище наносить шкоду суспільству, державі та окремій особі, якому необхідно протидіяти, застосовуючи як соціальні, економічні,

організаційні, так і правові механізми. Не випадково, показники економічної активності населення використовують для: аналізу соціально-економічної ситуації в країні; здійснення розрахунків макроекономічних показників; моніторингу ефективності реалізації державної політики на ринку праці; розробки й оцінки виконання державних програм зайнятості і програм соціально-економічного розвитку та ін.

На сьогодні в країні очікується високий рівень безробіття – приблизно 30% за підсумками року. За даними Державної служби статистики України станом на сьогодні в Україні зареєстрована 241 тис. безробітних, хоча станом на 23 лютого їх було 317 тис. осіб. Кількість зменшилася, тому що люди виїхали за кордон, знаходяться на тимчасово окупованих територіях та через інші фактори. Проте по динаміці вакансій, які реєструють у Центрі зайнятості роботодавці, видно, що з літа їх кількість почала збільшуватися. Сьогодні, наприклад, 31 тис. актуальних зареєстрованих вакансій, хоча якщо порівнювати з аналогічним періодом попереднього року, то тоді було біля 70 тис. вакансій. Тобто, пропозиція на ринку праці зараз набагато менша. Так само зараз на робоче місце претендує 8 безробітних, а в минулому році в цей самий час на одне робоче місце претендувало 4 особи. Водночас тенденції щодо професій, які найбільше користуються попитом, не змінилися: «Найбільше вакансій подають підприємства, які складають частку переробної промисловості, підприємства, які зайняті в торгівлі, в сфері освіти, охорони здоров'я та наданні соціальної допомоги. Тому, як і до війни, найбільше вакансій подається для працевлаштування, наприклад, робітників з обслуговування та експлуатації устаткування та машин – водіїв та токарів, кваліфікованих робітників з інструментом – швачок, пекарів, малярів, слюсарів-сантехніків. Тобто, є тенденція до відбудовування держави і потрібна сила, яка буде брати участь в цьому відновленні» [1]. Водночас кількість зареєстрованих безробітних, яку бачимо зі статистики Державної служби зайнятості, – це лише ті, які стали на облік. Й зараз, під час війни, на жаль, не має даних з Державної служби статистики, які б дали дуже конкретні цифри. Хоча за допомогою макроекономічного моделювання, методології Міжнародної організації праці було проведено калькуляцію, якою було встановлено, що до кінця року в Україні буде близько 2,6 млн фактично безробітних. Якщо порівняти минулорічний показник, то це було 1,7 млн осіб, тобто кількість збільшилася трохи менше, як вдвічі. При цьому велика кількість осіб, яких не зараховують до безробітних, – це особи, які виїхали, та ті, які знаходяться на окупованих територіях [1]. Тобто, йдеться про дуже велику кількість людей

Для подолання безробіття державою вже робляться певні кроки. Адже захист від безробіття є невід'ємною складовою державної політики і спрямований на вирішення важливих соціально-економічних завдань: з одного боку, це збереження і максимально повне використання трудового потенціалу населення, з другого – зниження соціальної напруженості, пов'язаної з наявністю у суспільстві груп населення, які втратили дохід, і погіршили соціальний статус. Так, Кабінет Міністрів України розробляє програми, які покликані побороти високий рівень безробіття. Програма «ЄРобота» – це можливість отримати від держави грант: якщо говорити про мікрогранти, то йдеться про суму до 250 тис. грн.; програма «Власна справа» дозволяє охочим розпочати власний бізнес і працевлаштувати принаймні 2 особи. Як зазначила Перший віце-прем'єр-міністр – Міністр економіки України Юлія Свириденко, ця програма є найбільш популярною серед усіх мікрогрантових програм підтримки бізнесу, запроваджених урядом: на сьогодні подали заявки на участь у «Власній справі» понад 10 тисяч громадян.

«Уряд також розробив і запропонував механізм, за яким тимчасово безробітних можна буде залучати до виконання суспільно корисних робіт, в яких є потреба в регіонах. Люди, які з різних причин залишились без роботи зможуть долучитися до так званої «Армії відновлення» країни, а держава оплатить їх роботу. Так, безробітних можуть залучити до виконання суспільно корисних робіт, які мають оборонний характер, робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного, природного та воєнного характеру. Це можуть бути як роботи задля задоволення потреб ЗСУ, інших військових формувань та сил цивільного захисту, так і роботи із забезпечення загальних потреб функціонування економіки та життєдіяльності населення. Зокрема, це може бути: облаштування та укріплення блок-постів, вирубка дерев для формування окопів; заготівля дров для військових та населення; розбір завалів та відновлення житлових будинків, інших приміщень, пошкоджених у результаті бойових дій; укріплення дамб; розчищення автомобільних доріг від завалів; розвантаження гуманітарної допомоги; облаштування підвальних приміщень у багатоповерхових будинках, школах під укриття; ремонтно-відновлювальні роботи у приміщеннях соціальної сфери; надання допомоги переселенцям, людям з інвалідністю, людям літнього віку. Безробітні в рамках проєкту «Армія відновлення» отримуватимуть оплату в розмірі не нижче мінімальної зарплати, яка наразі становить 6700 гривень. Це в більшості випадків вище, ніж допомога з безробіття. З учасниками таких

робіт будуть укладати строкові трудові договори. На період участі в суспільно корисних роботах виплата допомоги по безробіттю призупинятиметься» [2].

«Бізнес, який знаходиться, наприклад, в небезпечній зоні, може подати заявку про бажання переміститися на безпечну частину України. Послуги, які надає держава, полягають в тому, що за допомогою зусиль Укрпошти та Укрзалізниці переїжджають всі виробничі потужності, в тому числі й працівники. На місцях обласні військові адміністрації допомагають знайти місце проживання для працівників, місце виробничих потужностей, коворкінги» [1]. Як зазначає заступниця міністерки економіки України Тетяна Бережна, таким чином держава допомагає людям не втратити роботу і переїхати [1].

Не дивлячись на те, що економічна діяльність в Україні поступово поживається, безробіття в країні залишається все ще на високому рівні. Тому запорукою вирішення проблеми безробіття в Україні є розробка і реалізація широкого комплексу відповідних заходів насамперед, у соціально-трудовій сфері [3, с. 107]. Це, і приведення законодавства України у відповідність до міжнародних норм і принципів; і реалізація Державної та регіональних програм зайнятості; і сприяння стабільній діяльності стратегічно важливих підприємств; і зниження податків для підприємств за умови збереження робочих місць; і створення сприятливих умов для розвитку підприємницької діяльності безробітних і т. д.

Список використаних джерел

1. «До кінця року в нас буде близько 2,6 млн безробітних» – заступниця міністерки економіки. URL: <https://suspilne.media/309662-do-kinca-roku-v-nas-bude-blizko-26-mln-bezrobitnih-zastupnica-ministerki-ekonomiki/>
2. В Україні безробітних залучатимуть до «Армії відновлення»: що це означає. URL: <https://gre4ka.info/zhyttia/71683-v-ukraini-bezrobitnykh-zaluchatymut-do-armii-vidnovlennia-shcho-tse-oznachaie>
3. Мельничук Л. С. Основні проблеми зайнятості населення України. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія» Серія: Економіка.* 2012. Т. 189, № 177. С. 105-108.

Науковий керівник: д-р.юрид.наук, професор Ярошенко О.М.